

Гузар Б.С., к.е.н,доцент

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Уманський НУС

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПРИВАБЛИВОСТІ

В сучасних ринкових умовах економіки скорочення бюджетної підтримки сільського господарства та гострого дефіциту власних коштів у більшості аграрних підприємств призвело до різкого падіння обсягів інвестицій, руйнування виробничого потенціалу, зниження технічної оснащеності сільськогосподарського виробництва, погіршення соціального становища села.

За останні роки відбувається позитивна динаміка виробничої та інвестиційної активності, проте обсяги прямих та іноземних інвестицій в аграрний сектор недостатні. Продовжує погіршуватися матеріально-технічне забезпечення сільського господарства, наростає зношеність основних фондів. Практика показує, що сукупність чинників інвестиційної динаміки велика і різноманітна і вплив кожного з них на інвестиційну діяльність не однозначний. Це результат відсутності науково обґрунтованої стратегії інвестиційного розвитку агропромислового виробництва, що враховує регіональні особливості функціонування суб'єктів господарювання в ринкових умовах України.

У системі заходів з розвитку аграрного сектора найважливіше значення має нарощування обсягів інвестицій. Без інвестиційних накопичень і відповідних виробничо-технічних ресурсів позитивні зрушення неможливі.

Дослідженнями різноманітних аспектів теорії та практики інвестиційної діяльності, що мають важливе значення для визначення пріоритетних напрямів в аграрному секторі займалися зарубіжні і вітчизняні вчені, такі як: Колеман Д., Фуллер Б., Херстейн Р., Джоргенсон Д., Крелле В., Лернер Д., Мегінсон, І.О.Бланк, В. П. Горьовий, С. О. Гуткевич, О.Ю Дудчик, О. В. Захарчук, М. І. Кісіль, М. Ю. Коденська, М. М.Кропивко, М. І. Крупка, П. Т. Саблук та інші.

Водночас, питання інвестиційного забезпечення ресурсами, особливостей ефективного їх використання, формування та обґрунтування напрямів і джерел залучення, а також їх раціонального використання в аграрному секторі потребують подальшого вивчення.

У самому широкому сенсі інвестиції забезпечують механізм, необхідний для фінансування, росту і розвитку економіки країни. Якщо держава зацікавлена в стабільній і сильній економіці, то воно повинна на законодавчому та виконавчому рівнях створювати сприятливий інвестиційний клімат. Аналіз свідчить, що у всіх розвинених країнах сільськогосподарська галузь економіки користується державною підтримкою. Адже дана галузь безпосередньо впливає на продовольчу безпеку країни, що само по собі є потужним політичним аргументом на світовій арені[1].

Від стійкого функціонування аграрного сектора в значній мірі залежить рівень життя населення, але такий капіталомісткий сектор, яким є агропромисловий комплекс, не може функціонувати без високих темпів і значних масштабів

накопичення капталу. У зв'язку з цим інвестиційна проблема стає ключовою для аграрної економіки не тільки на найближчі роки, а й на перспективу [2]. Сьогодні обсяг інвестицій в сільське господарство нижче середнього рівня інвестицій в економіці. Прямі іноземні інвестиції в економіку України у 2020 році зменшились в порівнянні з 2014 роком на 42,8 відсотка. Крім того, незначні і закордонні інвестиції в сільське господарство, які зменшились в порівнянні з 2014 роком на 14,3 відсотка. Масштаби іноземних інвестицій, інтенсивність їх потоку залежать від цілого комплексу чинників— «інвестиційного клімату», який включає в себе стан економіки, соціально-економічну стабільність, розвиток інфраструктури, рівень розвитку підприємництва і т.д., які оцінюються іноземними інвесторами при ухваленні рішення, що стосується масштабів і напрямів інвестицій.

Сучасний стан інвестиційного клімату в Україні іноземними інвесторами оцінюється як незадовільний. Сектор кредитних і банківських послуг також не виявляє активного інтересу до проектів інвестицій у сільськогосподарське виробництво. Масштабне зростання інвестицій можлива тоді, коли у інвесторів з'явиться впевненість у тому, що регіональна влада розуміє необхідність розробки цілеспрямованої інвестиційної політики, пов'язаною із адекватної правовою базою, і робить серйозні заходи, спрямовані на поліпшення інвестиційного клімату та збільшення притоку інвестицій в сільське господарство через розширення пільг і гарантій. Важливим, на сьогодні, є реформа органів місцевого самоврядування та бюджетної децентралізації, що дала можливість на місцях розширити свої повноваження та залучати додаткові надходження для наповнення місцевих бюджетів та бюджетів розвитку. Все це вплинуло на пожвавлення інвестиційної активності та є неодмінною умовою виходу підприємств аграрної галузі на стійку траєкторію економічного зростання. Світовий досвід, а також вітчизняна дійсність свідчать, що без активізації ролі держави, органів місцевого самоврядування в інвестиційному процесі відновлення і зростання економічного потенціалу України та її регіонів неможливі. Аналіз рівня припливу інвестиційних ресурсів в сільськогосподарське виробництво показує, що він продовжує залишатися низьким. Це пов'язано з тим, що сільське господарство – це галузь економіки, підвладна більшій кількості ризиків, ніж промисловість або сфера послуг, що певною мірою позначається на рівні інвестиційної привабливості.

Практика і досвід ринкових перетворень дозволяють зробити висновок, що інвестиційний процес, що створює основу для стійкого зростання вітчизняного виробництва, повинен, в більшості бути спрямований на галузі, які орієнтовані на кінцевий споживчий попит, і в першу чергу - на аграрну галузь. Особливе значення сільського господарства для стимулювання інвестиційної діяльності зумовлено, по-перше, низькою капіталоємністю і найменшими термінами окупності капітальних вкладень; по-друге, для продукції цієї галузі характерний масовий і стійкий попит на внутрішньому ринку [2]. Крім того, сільське господарство має сильні міжгалузеві зв'язки, внаслідок чого інвестиції в його розвиток створюють найбільший

кумулятивний ефект, стимулюючи попит на продукцію суміжних галузей і формуючи в них власний інвестиційний потенціал[3].

Проведені дослідження показують, що інвестиційні відносини у сфері сільського господарства не повною мірою відповідають вимогам ринкової економіки: недостатньо відпрацьований механізм інвестування; відсутня державна підтримка сільського господарства. Крім того не забезпечує ефективне функціонування аграрного виробництва збиткова діяльність сільськогосподарських підприємств, що не дозволяє забезпечувати своєчасне повернення отриманих інвестицій.

Серед головних причин низької віддачі використовуваних бюджетних коштів є недостатній розвиток ефективних механізмів державного регулювання. На наш погляд, саме від державних механізмів регулювання буде залежати швидкість формування інвестиційного клімату та його привабливості в аграрну галузь різних регіонів.

Важливе значення для підвищення привабливості інвестицій в вітчизняній економіці відіграє зміцнення вітчизняної банківської системи, тобто створення ефективних джерел акумулювання заощаджень і перетворення їх в інвестиції. Активізація інвестиційної діяльності є не тільки основною умовою виведення сільського господарства з глибокої кризи, але й стає найважливішим визначальним фактором подальшого його розвитку. Тому створення передумов для масового припливу інвестицій в аграрний сектор має стати найважливішим елементом стратегії державної аграрної політики на сучасному етапі.

Список використаних джерел:

- 1.Кісіль М.І. Стратегічні напрями інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства. *Економіка АПК*. 2012 .№ 9. С. 36–39.
- 2.Дудчик О.Ю. Аналіз капітального інвестування агропромислового комплексу України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 4.С. 826-829.
- 3.Крупка М. І. Аналіз формування й використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності в Україні. *Фінанси України*. 2012. № 2. С. 26-37.